

WONAMI MUZEJ PROVINCIJE DALMACIJE

Osnovan 1832., prestao postojati 1877. Iz okrilja ovog muzeja nastao je Arheološki muzej 1880. i Gradski prirodopisni muzej 1905. čije zbirke baštini današnji Prirodoslovni odjel NMZ.



Gazetta di Zara, 1833., br. 32 (ZKZD)



Gazetta di Zara, 1833., br. 35 (ZKZD)



Gazetta di Zara, 1833., br. 40 (ZKZD)



Gazetta di Zara, 1839., br. 97 (ZKZD)

Iz drugih izvora:

Inicijativa o začetku zadarskog muzeja, s neznatnim vremenskim odmakom, prati srednjoeuropski koncept nacionalnih muzeja koji su počeli nicati u prvoj polovici 19. st. na valu prosvjetiteljskih ideja i stečevina francuske buržoaske revolucije. Vrijeme je to romantizma i preporodnih gibanja uslijed kojih se budi svijest o nacionalnom identitetu, što je svoje kulturno uporište našlo u osnivanju javnih nacionalnih muzeja koji su prikupljali, čuvali i izlagali predmete baštine u svrhu potvrde nacionalnog identiteta i očuvanja memorije naroda. Na tragu te ideje, a na inicijativu austrijskog namjesnika u Dalmaciji Vettera von Lilienberga, 30. studenog 1832. upućen je poziv okružnim poglavarima i biskupima Dalmacije da svaki u svom administrativnom području organiziraju prikupljanje predmeta prirodnih dobara, industrijskih proizvoda i starina za muzej koji se osniva u Zadru kao sjedištu pokrajine. Muzej je zamišljen kao sveopći, s ciljem da na jednom mjestu izloži kulturnu i prirodnu baštinu cijele Dalmacije. Poziv je s oduševljenjem prihvaćen diljem Dalmacije, te se prvih mjeseci nakon poziva odazvao velik broj donatora što potvrđuju i objave u tisku. Nažalost, slijedom nepovoljnih okolnosti, taj se muzej nije razvio u instituciju kakvom ju je zamislio namjesnik, ali je iz njezinog okrilja 1880. niknuo Arheološki muzej u sv. Donatu, a 1905. Gradski prirodopisni muzej na čijim zbirkotvornim temeljima počiva današnji Prirodoslovni odjel Narodnog muzeja Zadar.

Iz tiskovina:

Koliko je osnivanje muzeja provincije bio važan kulturni projekt za namjesnika Lilienberga govori i činjenica da je imena donatora uz popise darovanih predmeta dao objavljivati u *Gazetta di Zara*, službenom listu provincije Dalmacije koji je služio promicanju interesa austrijske vlasti. Činom javne objave u službenom listu, osim što je htio izraziti zahvalnost donatorima, zasigurno je namjera bila projektom osnivanja muzeja ostavi pozitivnu sliku o namjesništvu u javnosti.

Ti nam popisi potvrđuju da se u muzej donacijama slijevala velika količina raznolikog materijala – arheološkog materijala (najviše numizmatika, kameni ulomci), predmeta narodne kulture, industrijskih i poljodjelskih predmeta, kulturno-povijesnih predmeta, dermoplastični preparati ptica, riba, okamina, mekušaca, minerali i herbarski primjerci. Popisi nam među donatorima otkrivaju brojne dalmatinske kolekcionare te istaknute osobe javnog i društvenog života što je u skladu s preporodnim ozračjem.